

19. 8. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Je poplatek za spravování úvěru součástí úroku?

Dne 10. 7. 2013 rozhodl Obvodní soud pro Prahu 1 svým prvním rozsudkem ve věci kauzy úvěrových poplatků. Písemné vyhotovení rozsudku přináší zajímavý pohled soudce Mgr. Pavla Freiberta na uvedenou problematiku.

JDETO (tečka) DE

Žalobce zastoupený advokátkou (žalobce se poplatků nedomáhal v rámci projektu PoplatkyZpět.cz) se po Komerční bance, a.s. domáhal zaplacení částky 1.350 Kč s příslušenstvím z titulu bezdůvodného obohacení, které mělo vzniknout na straně banky pravidelným měsíčním účtováním poplatku 150 Kč klientovi za „spravování úvěru“ v souvislosti s poskytnutou hypotékou. Ze skutkových zjištění bylo dále zjištěno, že v době uzavření hypotéky poskytovalo 5 bank obdobné úvěrové produkty bez daného poplatku a že žalobce má vysokoškolské vzdělání. Žalobce uzavíral předmětnou smlouvu jako spotřebitel. Obvodní soud pro Prahu 1 žalobu zamítl (rozhodnutí lze nalézt například [zde](#)).

Poplatek za spravování úvěru jako součást úroků

Soud konstatoval, že úvěr je poskytován za úplatu, která je primárně vyjádřena pojmem „úrok“, jenž je obvykle ztotožňován s určitou procentní sazbou z jistiny poskytnuté částky, vztahující se většinou na roční období, případně i jiné. Soud pak uvádí:

„Tento způsob sjednání úroku (úplaty za úvěr) však není jediný možný, úplatu za úvěr lze platně sjednat i dalšími způsoby. Mezi ně patří kupříkladu jednorázová platba za celou dobu poskytnutí úvěru, případně obdobná platba rozložená na paušální částky připadající na jednotlivá období (ta mohou být opět různě vymezena, např. jako roční, měsíční apod.), v nichž úvěrový vztah trvá. Žádný z těchto způsobů sjednání úplaty za úvěr není zákonem a priori vyloučen (zakázán), vyloučena není ani jejich kombinace (to je zvláště v případě bankovních úvěrů naopak spíše pravidlem). Úplata za poskytnutí úvěru (obecně nazývána úrok) tak může mít více složek, vyjadřujících jednotlivé aspekty daného závazkového vztahu (výši úvěru, dobu trvání úvěrového vztahu, riziko věřitele apod.).“

V daném případě pak soud dospěl k závěru, že předmětný sporný poplatek je (i dle výslovného vymezení v rámci sazebníku žalované) takovou platbou, která v paušální částce vyjadřuje časový aspekt trvání úvěrového závazkového vztahu mezi oběma smluvními stranami. Spolu se sjednanou roční úrokovou sazbou pak tvoří dohromady celkovou úplatu za poskytnutý úvěr (sporný poplatek je tedy součástí úplaty za úvěr jako takový).“

Ačkoliv soud výslovně nenapsal, že v konkrétním případě je poplatek za spravování úvěru součástí úroku, uvedené z jeho vyjádření nesporně plyne, když úrok ztotožňuje s pojmem „úplata za úvěr“ a následně uvádí, že sporný poplatek je součástí úplaty za úvěr.

Uvedené závěry soudce Freiberta jsou dle mého názoru zajímavým úhlem pohledu, nicméně si myslím, že opomenutím dalších skutečností došlo k chybným závěrům.

Poplatek nebyl sjednán jako úrok

Cenou za úvěr je nesporně úrok. Nicméně sporné se může jevit tvrzení, že úrok může být vyjádřen i jinak, než jen úrokovou mírou stanovenou procentem a časovým obdobím. Uvedené neodpovídá obecnému ani odbornému chápání pojmu úrok. Navíc i ze samotné zákonné úpravy úvěrové smlouvy lze spíše dovodit, že zákonodárce úroky chápe jako procentní sazbu za určité období, když v ustanovení § 502 odst. 2 ObchZ stanoví: „*V pochybnostech se má za to, že sjednaná výše úroků se týká ročního období.*“ či ze znění ustanovení § 503 ObchZ lze rovněž nabýt přesvědčení, že zákonodárce chápe úroky v zažitém významu a nepředpokládá jiný výklad. Avšak lze jistě namítat, že daná ustanovení, například i ono citované ustanovení § 502 odst. 2 ObchZ by mohla obstat, i kdyby úrok byl vyjádřen například pevnou částkou.

Mám tak za to, že kdyby se strany výslovně dohodly a mezi sebou zcela nesporně a určitě sjednaly, že úrokem je například pevná částka, lze se přiklonit k argumentaci Obvodního soudu pro Prahu 1, že strany by mohly úrok vyjádřit i jinak, než procentní sazbou, třeba pevnou částkou, případně kombinací procentní sazby a pevné částky. Domnívám se však, že ujednání o poplatku za spravování úvěru rozhodně není takovou dohodou, a to jak v případě Komerční banky, tak i bank jiných.

V souvislosti s hypotékou, které se daný spor týkal, lze především upozornit na ustanovení § 15 odst. 3 zákona č. [586/1992](#) Sb., o daních z příjmů, dle kterého se o základu daně odečítají úroky z hypotečního úvěru. Za tímto účelem vystavují banky klientům potvrzení o výši zaplacených úroků z úvěrů, přičemž v případě Komerční banky je toto potvrzení zpoplatněno částkou 200 Kč + DPH. Do potvrzení o zaplacených úrocích banky nezahrnují předmětný poplatek a daný poplatek tak nejde od daňového základu odečíst.

Ze závěrů Obvodního soudu pro Prahu 1 by plynulo, pokud by byl daný poplatek součástí úroků, že Komerční banka, ale i další banky, vydává svým klientům za úplatu chybné potvrzení o zaplacených úrocích a klienti tak na základě tohoto pochybení banky hradí zbytečně vyšší daně a tedy banka způsobila svým klientům škodu.

Pokud by platila teze soudu, že poplatek za spravování úvěru je úrokem, vedlo by to i k zásadním problémům v případě spotřebitelských úvěrů, když by zákon č. [145/2010](#) Sb., o spotřebitelském úvěru a změně některých zákonů, byl bankami chybně aplikován, především co do informování spotřebitelů o výpůjční úrokové sazbě.

V neposlední řadě, že závěry soudu odporují skutečnosti, tedy tomu, co si strany sjednaly, svědčí i to, že banky si poplatek za spravování úvěru v případě nesplacených úvěrů účtují jen do doby zesplatnění úvěru, nikoliv déle. V případě postoupení pohledávky si nový věřitel vůči dlužníkovi účtuje příslušenství jen v podobě úroků a úroků z prodlení, nikoliv ještě v podobě poplatku za spravování úvěru, jako součástí úroku.

Není cena jako cena

Odůvodnění rozsudku bohužel zcela postrádá popis toho, co strany v předmětném řízení tvrdily a jaké předložily důkazy. Lze se však s ohledem na další řízení domnívat, že banka použila již dříve uvedenou argumentaci:

„Komerční banka má za to, že pojem „spravování úvěru“, který je užit ve smluvní dokumentaci, je sám o sobě dostatečně určitý a srozumitelný, a není jej nutné dále smluvně definovat. V rámci spravování úvěru Komerční banka vykonává činnosti (úkony), které souvisí s poskytnutím úvěru jako hlavní bankovní služby, zejména poskytuje poradenské a konzultační služby poskytované odbornými bankovními poradci, zajišťuje automatickou úhradu úvěrového dluhu z běžného účtu, zajišťuje možnost Klienta kdykoli zjistit informace související s poskytnutým úvěrem, zejména prostřednictvím internetového bankovníctví MojeBanka, a vykonává ostatní činnosti, které v souvislosti s poskytnutím úvěru Klientovi a s již poskytnutým úvěrem mohou na straně Klienta být vyžadovány.

...

Poplatek je hrazen coby součást odměny Komerční banky za poskytnutí hypotečního úvěru coby poskytnutou bankovní službu a za spravování úvěru coby úkon s bankovní službou související. Poplatek je součástí ceny za poskytnutí úvěru a související úkony (fixní část odměny), vedle úroku (flexibilní část odměny), aniž by bylo možno uvedené části odměny od sebe kategoricky oddělovat.“

Obvodní soud pro Prahu 1 ve svém rozsudku konstatuje:

„Toto ustanovení odkazuje na sazebník žalované nikoli pouze v souvislosti s úplatou za jednotlivé úkony žalované v rámci daného smluvního vztahu, ale i v souvislosti s úplatou (cenou) za bankovní služby. Bankovní službou je přitom nepochybně i samo poskytnutí úvěru. Poplatek sám, jak je v sazebníku vymezen (viz výše), je pak nepochybně cenou za poskytnutou bankovní službu (vyjadřující paušální částkou časový aspekt trvání úvěrového vztahu), resp. jednou z jejích složek, nejde zde o poplatek za jednotlivý konkrétní úkon (v takovém případě by bylo třeba vždy zjišťovat, zda byl ten který úkon ze strany banky skutečně učiněn).

Z tohoto pohledu neobstojí námitka žalobce v tom směru, že za předmětný poplatek mu žalovaná banka ničeho neposkytuje. Byť totiž při izolovaném pohledu lze konstatovat, že banka při „správe úvěru“ pro klienta žádnou hmatatelnou činnost vyvíjet nemusí, je třeba vidět, že je to právě úvěr samotný, který banka klientovi poskytuje a za který klient (mimo jiné i takto) platí...Tedy zjednodušeně řešeno, platba za „spravování úvěru“ není platbou, za kterou by se klientovi (žalobci) od banky (žalované) ničeho nedostávalo, nýbrž naopak jde o platbu, za níž je klientovi poskytován právě tento úvěr (přesněji jde o jednu z více složek takové platby).“

Domnívám se, že soud tak chtěl přisvědčit argumentaci Komerční banky, avšak narazil na znění zákonné úpravy. Banky opakovaně tvrdí, že daný poplatek není jednou konkrétní službou, ale je součástí ceny za úvěr a pokrývá řadu služeb, či jde o samostatnou cenu balíčku „nějakých“ služeb. Banky se snaží danou argumentací vypořádat především s námitkou, že daný poplatek je neurčitý a nemá žádný obsah a především chtějí dané ustanovení vyloučit z přezkumu přiměřenosti dle ustanovení § 56 odst. 2 OZ.

Na námitku, že cenou úvěru je toliko úrok, banky zatím nijak věrohodně nereagovaly a nijak se s ní nevypořádaly. To za banky učinil až Obvodní soud pro Prahu 1, když však musel při daném procesní obraně banky konstatovat, že poplatek za spravování úvěru je tedy úrokem.

Soudce v úvodu svého odůvodnění upozornil na ustanovení § 499 ObchZ, avšak bez nějakého bližšího komentáře pouze uvedl: *„podle něhož i za pouhé sjednání závazku věřitele poskytnout na požádání peněžní prostředky, lze sjednat úplatu...“*.

Z odůvodnění rozsudku není nijak patrné, jakou roli hrálo toto konstatování soudu v jeho úvahách. Z odůvodnění soudu neplyne, že by soud poplatek za spravování úvěru podřadil pod ustanovení § 499 ObchZ a ztotožnil pak pojem „úplata“ s pojmem „úrok“ z ustanovení § 497 ObchZ, což by ostatně dle

mého názoru bylo i chybné.

Nicméně nad rámeček komentáře k rozsudku se domnívám, že správné nahlížení na dané ustanovení § 499 ObchZ ve spotřebitelské smlouvě je s ohledem na ustanovení § 55 odst. 1 OZ spíše takové, že vedle úroku lze sjednat úplatu **jen** za sjednání závazku věřitele poskytnout na požádání peněžní prostředky, což poplatek za spravování úvěru rozhodně není, když poplatek dle ustanovení § 499 lze označit za poplatek rezervační.

Argumentace bank, že poplatek za spravování úvěru je součástí ceny za úvěr, tak narazila na svou terminologickou nedomyšlenost. Cenou za úvěr totiž skutečně může být jen úrok. Ostatní platby nejsou cenou za úvěr jako takový, ale cenami za jiné bankovní služby, sic s úvěrovým vztahem souvisejí. Ano, jistě mohou být na úvěr navázány další služby a lze hovořit o jakési celkové ceně, nicméně nejde o cenu za úvěr.

Pro srovnání, když spotřebitel nakupuje na internetu zboží, tak uzavírá kupní smlouvu a platí kupní cenu. Současně se zbožím však zpravidla hradí i cenu balného a dopravy (poštovního), nicméně nelze tvrdit, že cena balného a dopravy (poštovního) je cenou za zboží, že jde o kupní cenu zboží. Cena balného a dopravy (poštovního) není součástí kupní ceny, sic balné a doprava (poštovní) s uzavřenou kupní smlouvou souvisí. Celková cena hrazená v internetovém obchodě je pak cenou, složenou z kupní ceny (ceny zboží) a cenou konkrétních služeb souvisejících s kupní smlouvou. Tuto celkovou cenu tak nelze označit jako kupní cenu dle kupní smlouvy, ale jako celkovou cenu za kupní smlouvu a další služby.

To stejné pak platí také v případě úvěrové smlouvy, když cenou za úvěr je toliko úrok a jakékoliv další platby musejí být cenami za další **konkrétní** služby.

Lze také poznamenat, že dosud je pomíjen pohled, že úvěrová smlouva uzavíraná mezi bankou a klientem je dle obsahu smlouvou smíšenou, která se skládá z typového obchodu – úvěrové smlouvy a dalších smluv, často smlouvy zástavní, smlouvy o pojištění a lze se oprávněně domnívat, že i smlouvy inominátní, kterou jsou dojednávány další služby uvedené v sazebníku, včetně poplatku (služby) za spravování úvěru.

Závěr

Rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 je dalším důkazem, že pohled na problematiku poplatku za spravování úvěru může být různý a že téma není rozhodně jednoduché a jednoznačné.

Závěr soudu, že poplatek za spravování úvěru je součástí úroku, je nutné odmítnout. Pokud takovou dohodu teoreticky připustíme, tedy že úroky budou vyjádřeny kombinací procentní sazby, tak i pevnou částkou v podobě poplatku za spravování úvěru a dohromady budou tvořit úrok, je nutné konstatovat, že takové smlouvy s takovou dohodou na českém bankovním trhu neexistují. Taková vůle stran zde nikdy nebyla a není. Ostatně ani ze strany bank k takovému pojetí poplatku za spravování úvěru jako součástí úroků nedochází, což lze nejlépe doložit tím, že banky uvedený poplatek nezahrnutí do vystavovaných potvrzení o uhrazených úrocích pro daňové účely.

Pokud by tedy Komerční banka přijala argumentaci Obvodního soudu pro Prahu 1, musela by svým klientům s hypotékou uhradit škodu za chybně vydaná potvrzení o uhrazených úrocích a v důsledku toho zaplacení vyšší daně.

Je tak evidentní, že pokud se po vynesení rozsudku cítila Komerční banka na koni, po doručení písemného vyhotovení musela zjistit, že to je kuň Trojský. Banka tak bude muset nesporně dané odůvodnění rozsudku odmítnout.

Z uvedeného tak nesporně plyne i to, že meritorní rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 je chybné. Spravování úvěru je samostatná služba, která však nemá žádný obsah, případně její obsah musí být již zahrnut v úrocích (když soud konstatuje, že to je odměna za poskytnutí úvěru, musí být tedy v ceně úvěru – úrocích) a nemůže být tedy hrazena opakovaně, jakož i fakt, že poplatek za spravování úvěru nemohl být sjednán určitě a jasným a srozumitelným jazykem, když jeho výklad soudem je více než překvapivý jak pro spotřebitele, tak především i pro banky samotné.

Mgr. Petr Němec,
právník a zapsaný mediátor
autor je zakladatel projektu www.jdeto.de

[Mgr. Petr Němec, mediátor](#)

Nezamyslova 274/10
128 00 Praha 2

Tel.: +420 736 627 392
e-mail: petrnemec@mediator-praha.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)